

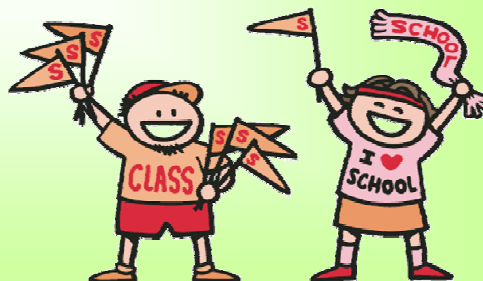
Excellent onderwijs door excellente leerlingen

Prof. dr. Ton Mooij

Celstec, Open Universiteit Heerlen
ITS, Radboud Universiteit Nijmegen

Willibrordus Gymnasium Deurne
22 april 2010

Excellente leerlingen.....

Celstec/OU & ITS/RU (2010)

of hoogbegaafde onderpresteerders?

Celstec/OU & ITS/RU (2010)

Overzicht

1. 'Hoogbegaafd' / excellent / onderpresteren
2. Inrichting leerprocessen (inhoud, organisatie)
3. Leer- en werkplaatsen in en rond school
4. Voorbeelden van ontwikkeling en praktijk
5. Discussie

Celstec/OU & ITS/RU (2010)

Jong hoogbegaafd én excellent

- Taalniveau en –fantasie, vertellen
- Rekenkundige ontwikkeling en -rijkdom
- Sociale steun en coaching, gangmaker
- (Senso)motoriek (schrijven), bewegen, atletiek
- Techniek, media, (beeld)cultuur
- Expressie, toneel, muziek
- Competentiegebied(en), norm?, (dis)harmonisch

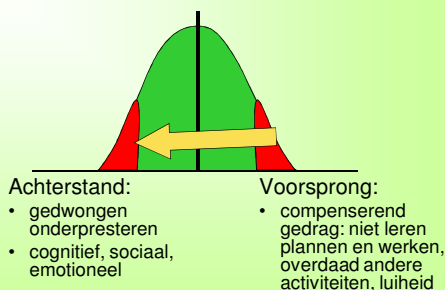
Celstec/OU & ITS/RU (2010)

In school is het nog niet altijd pluis

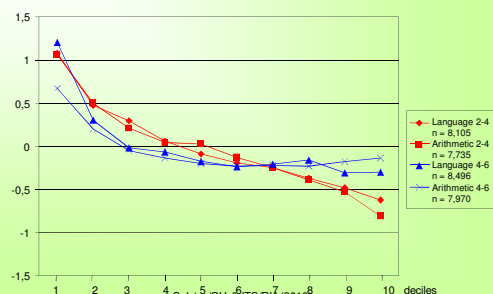
Celstec/OU & ITS/RU (2010)

Binnen enkele maanden / jaren

Celstec/OU & ITS/RU (2010)

Versillen z-scores 2004-2002 Groepen 2-4 (rood) en 4-6 (blauw)

Celstec/OU & ITS/RU (2010)

Onderpresteerders

- Potentie excellent; prestatie < groepsgemiddelde
- Ontevreden, vermijden mislukking / falen
- Geen groepsactiviteiten, sociale isolatie
- Onverschillig / afwijzend t.o.v. school
- Buiten school, thuis
- Onderzoeken PO en VO
- Plusgroep of plusklas, Roeper, Leonardo

Celstec/OU & ITS/RU (2010)

Inrichting onderwijs

Pedagogisch-didactische en onderwijsvisie:

Handhaven wetten PO en VO

- Elk kind dient continue te worden ondersteund in ontwikkeling
- Per competentiegebied: sociaal, emotioneel, creatief, cognitief, motorisch, ethisch, esthetisch

Celstec/OU & ITS/RU (2010)

Hoogbegaafde (risico)leerling

- Interesse, verschil mondeling / schriftelijk
- Grote kennis van (bepaalde) feiten
- Levendige verbeelding / creatief
- Werkt thuis aan zelfgekozen activiteiten
- Onderzoeksdrang
- Sensitief waarnemen zichzelf en anderen
- Houdt niet van 'drill and practice'
- Ondersteuning: individueel en systeembasis

Celstec/OU & ITS/RU (2010)

Curatief ----- Preventief

1. Noodaanpak

- Overleg, ev. diagnostiek
- Werkgroepje(s) onderwerpen / tempo
- Niveaubepaling groepje
- Zelfstandiger werken / indikken / uitbreiden
- Motivationale motor voor sociale ontplooiing
- Plusgroep /-klas, begaafdheidsprofiel

2. Systeemaanpak

- Beginkenmerken alle lln
- Inhoudelijk-didactische ordeningen
- Combinatie inhoud en werkvorm in flexibele leerstoflijnen
- Evaluatie / diagnostiek inhoudelijke criteria, norm
- Organisatieontwikkeling en teamproces: zie vervolg

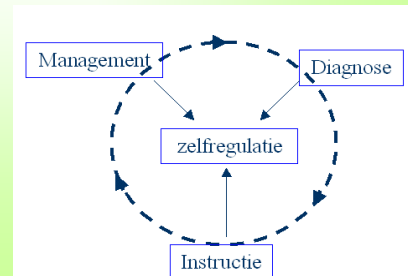
Celstec/OU & ITS/RU (2010)

Pedagogisch-Didactische Kern Structuur (Prototype)

- Ordening vaardigheden in competentiegebieden
- Leerdoelen (landelijk), leerobjecten (school)
- Diagnostiek jeugdzorg, onderwijs, Ilvolgsystemen
- Geïmplementeerd in webapplicatie
- Verantwoorde zelfregulatie (motivatie als motor)

Celstec/OU & ITS/RU (2010)

Leerarrangementen en zelfregulatie: bewijzen in leervorderingen

Leren leerling, docent en team

Beginniveau
Leerstappen
Motivering
Structureren
Duur
Herhaling
Begeleiding
Zelfregulerend / planning

Celstec/OU & ITS/RU (2010)

Vanaf het begin een heldere blik

Celstec/OU & ITS/RU (2010)

Didactiek en instructie

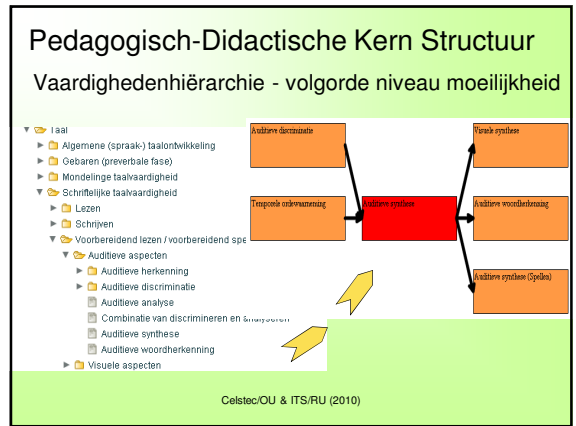
- Differentiatie naar inhoud, niveau, tempo, eigen invullingen en zelfregulatie leerlingen
- Diagnostisch eenduidige evaluatie, toets
- Kern curriculum bijv. 4C-ID, PDKS
- Koppeling aan voorafgaand en vervolgonderwijs
- Uitbreiding plus, honorering, certificatie
- Flexibele ordeningen en groeperingsvormen
- Planning schoolontwikkeling, teamscholing

Celstec/OU & ITS/RU (2010)

Leer- en werkplaatsen in school

- Helderheid verticale structuur speel/leeraanbod
- Screening beginkenmerken / vorderingen (motivatie)
- Registratie / organisatie ondersteunend (ICT)
- Adequate diagnostiek, preventief (risicokinderen)
- Integratie school / ouders / extern (ICT)
- Leerstappen: pilot, evaluatie, vervolg én nieuwe pilot
- Instructie-, organisatie- en teamontwikkeling parallel

Celstec/OU & ITS/RU (2010)

Proef ontwikkeling en implementatie

Vorbereiding

1. Orden vakinhouden en evaluatie/toetsing vanuit 'bouwsteen'-ontwerp (drie stromen: snel, midden, langzaam)
2. **Snel**: bouwstenen op niveau uitbreiden / verdiepen bijv. Leonardo, OU; en **eigen invullingen** leerlingen
3. Per vak: leerdoelenschema's en leerarrangementen
4. Beginkenmerken **alle** leerlingen: info basisschool, onderwijskundig rapport, ev. PDKS

Celstec/OU & ITS/RU (2010)

Proef ontwikkeling en implementatie

Invoering

5. Stel (per vakgebied) kleine groepen lIn samen
6. lIn benutten leerdoelenschema's en leerarrangementen
7. Sociaal constructief, zelfregulerend, docenten coach
8. Beoordeling vorderingen, continue leersucces
9. Leerlingen mee-ontwerpen (uitbreidingen) curriculum
10. Doorlopend, overbruggen leerjaren en onderwijstypen

Celstec/OU & ITS/RU (2010)

Attractieve school

- Leerlingen en ouders, toekomstgericht
- Docenten en overig personeel
- Innovatieproces: planning, inhoud, organisatie
- Faciliteiten en controle uitvoering, examencijfers
- Ondersteuning extern
- 'Handhaving' en controle bijstellingen

Celstec/OU & ITS/RU (2010)

School als excellente stimulans

Celstec/OU & ITS/RU (2010)

Discussie / vragen

1. Pedagogisch onderwijs: voor en door leerlingen
2. Model: onderwijsdifferentiatie, ICT, optimalisering
3. Diagnostiek, Instructie, Management, Samenhang
4. Evidence-based leren en werken
5. Passend onderwijs, kwaliteit, referentieniveaus?
6. Praktijk- en organisatieontwikkeling per school
7. Aan de slag

Celstec/OU & ITS/RU (2010)